

Tăng cường quản lý quan hệ xã hội góp phần nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội hiện nay

Hoàng Văn Phong*, Phạm Văn Long**, Nguyễn Xuân Đại***

Nhận ngày 10 tháng 5 năm 2024. Chấp nhận đăng ngày 15 tháng 8 năm 2024.

Tóm tắt: Bài viết tập trung làm rõ vai trò của quản lý quan hệ xã hội trong việc góp phần nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội trong Quân đội nhân dân Việt Nam. Quản lý quan hệ xã hội trực tiếp xây dựng các tổ chức trong đơn vị trong sạch vững mạnh, giữ vững ổn định nội bộ, tạo môi trường, động lực phòng, chống suy thoái đạo đức. Đồng thời, góp phần hoàn thiện phẩm chất, nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ”, định hướng tư tưởng, thái độ, hành vi tích cực, ngăn chặn có hiệu quả biểu hiện suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội. Trên cơ sở đánh giá thực trạng, bài viết đề xuất các giải pháp cơ bản nhằm tăng cường quản lý quan hệ xã hội góp phần nâng cao ý thức phòng chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội trong Quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay.

Từ khoá: Đạo đức, quan hệ xã hội, quản lý, sĩ quan cấp phân đội, suy thoái.

Phân loại ngành: Chính trị học.

Abstract: The article focuses on clarifying the role of social relationship management in contributing to raising awareness of preventing and combating moral degradation among tactical level officers in the Vietnam People's Army. Social relationship management directly builds clean and strong organizations in the unit, maintains internal stability, creates an environment and motivation to prevent and combat moral degradation. At the same time, it contributes to perfecting the qualities and personalities of "Uncle Hồ's soldiers", orienting for positive thoughts, attitudes and behaviors, effectively preventing manifestations of moral degradation among the officers of the level. On that basis assess the situation, the article proposes fundamental solutions to strengthen social relationship management to contribute to raising awareness of preventing and combating moral degradation among the officers in the Vietnam People's Army today.

Keywords: Morality, social relationship, management, tactical level officer, degradation.

Subject classification: Political science

1. Đặt vấn đề

Quản lý quan hệ xã hội góp phần nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội là tổng thể hoạt động có mục đích, có kế hoạch và quy trình thống nhất của cấp ủy, tổ chức đảng, tổ chức chỉ huy, cơ quan chính trị các cấp, tập thể quân nhân và của mỗi sĩ quan cấp phân đội, nhằm nắm thực chất khuynh hướng tư tưởng, tâm lý, tình cảm, hành vi, từ đó xác định biện pháp tổ chức, định hướng, điều khiển và phát triển quan hệ xã hội lành mạnh, góp phần giữ vững và phát huy bản chất, truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ”, xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện, “mẫu mực, tiêu biểu”. Hiện nay thế giới và khu vực diễn biến phức tạp, khó lường nên nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc và xây dựng quân đội đòi hỏi ngày

*, **, *** Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng.

Email: minhphong51@gmail.com

càng cao. Việc tăng cường quản lý quan hệ xã hội, thiết thực góp phần nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội được đặt ra một cách cấp thiết.

Bài viết sử dụng các phương pháp logic - lịch sử, phân tích, tổng hợp, hệ thống hóa, khái quát hóa và phân tích tài liệu.

2. Quản lý quan hệ xã hội góp phần nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội

Quân nhân nói chung, sĩ quan cấp phân đội nói riêng xác lập đa dạng, phong phú các mối quan hệ xã hội. Các mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội gồm: i) Quan hệ của quân nhân với Đảng, Nhà nước và Nhân dân, là mối quan hệ được thực hiện theo chức năng, nhiệm vụ của quân đội; là mối quan hệ cơ bản, then chốt, bản chất và mang giá trị chính trị, văn hóa truyền thống vì sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; ii) Quan hệ của sĩ quan cấp phân đội với đồng chí, đồng đội, là mối quan hệ theo chức trách, nhiệm vụ, đúng quy định của điều lệnh quân đội và pháp luật của Nhà nước, thể hiện tình đồng chí đồng đội trên tinh thần dân chủ, bình đẳng của những người cùng thực hiện nhiệm vụ sẵn sàng chiến đấu bảo vệ Tổ quốc, cấp trên lắng nghe ý kiến cấp dưới, sĩ quan tôn trọng tiếp thu ý kiến của chiến sỹ, chiến sỹ tôn trọng sự chỉ huy và chấp hành nghiêm túc mệnh lệnh của sĩ quan...; iii) Quan hệ của sĩ quan cấp phân đội với cá nhân, tổ chức ngoài đơn vị, gồm: Quan hệ với cấp ủy đảng, chính quyền và tổ chức, đoàn thể chính trị - xã hội nơi đóng quân, nơi cư trú, địa bàn hoạt động; quan hệ với gia đình và người thân... Quản lý các mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội có vai trò rất quan trọng trong xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện. Đó là sự tác động về chính trị, tư tưởng, tổ chức và chính sách của các chủ thể, trực tiếp là cấp ủy, chỉ huy, các tổ chức trong đơn vị; sự tự giác quản lý của mỗi sĩ quan cấp phân đội nhằm điều chỉnh, bổ sung, phát triển các mối quan hệ xã hội tốt đẹp, lành mạnh. Quản lý quan hệ xã hội là một trong những giải pháp quan trọng, trực tiếp góp phần nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội, cụ thể:

Một là, quản lý quan hệ xã hội trực tiếp xây dựng các tổ chức trong đơn vị trong sạch vững mạnh, tạo môi trường thuận lợi phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội.

Quản lý tốt quan hệ xã hội góp phần giữ vững ổn định tình hình đơn vị, xây dựng đơn vị vững mạnh về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức; tạo nên sự gắn kết giữa các quân nhân với nhau. Từ đó, góp phần xây dựng môi trường văn hóa tốt đẹp, lành mạnh, phong phú và bầu không khí dân chủ, đoàn kết trong toàn đơn vị. Trực tiếp góp phần định hướng tư tưởng, thái độ, hành vi, giúp mỗi sĩ quan cấp phân đội hoàn thiện, phát triển nhân cách người quân nhân cách mạng, xứng danh “Bộ đội Cụ Hồ” trong thời kỳ mới, nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức. Thông qua đó, trực tiếp rèn luyện đạo đức cho mỗi sĩ quan cấp phân đội, tạo nền tảng ngăn ngừa hiện tượng vi phạm pháp luật của Nhà nước, kỷ luật của quân đội và quy định của đơn vị.

Quản lý quan hệ xã hội là “chất keo” kết dính, tập hợp, đoàn kết các quân nhân trong các tổ chức đảng, tổ chức chỉ huy, Đoàn thanh niên, Công đoàn, Phụ nữ và Hội đồng quân nhân lại với nhau “phát huy sức mạnh tổng hợp, đồng bộ trong lãnh đạo, chỉ huy và tổ chức quần chúng; giữa đơn vị với địa phương và gia đình trong quản lý kỷ luật” (Bộ Tổng Tham mưu, 2023: 5). Mỗi quan hệ trong đơn vị lành mạnh, bình đẳng, quan tâm yêu thương, đùm bọc, giúp đỡ lẫn nhau là điều kiện quan trọng để sĩ quan cấp phân đội yên tâm công tác, trách nhiệm cao trong thực hiện nhiệm vụ được giao. Chính vì vậy, quản lý quan hệ xã hội góp phần làm cho mỗi cá nhân, mỗi tập thể vững mạnh; xây dựng được các mối quan hệ tốt đẹp, lành mạnh tạo nền tảng, môi trường, điều kiện thuận lợi cho sĩ quan cấp phân đội nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức.

Hai là, quản lý quan hệ xã hội góp phần giữ vững ổn định nội bộ, tạo động lực phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội.

Quản lý quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội góp phần nâng cao chất lượng công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đấu tranh, ngăn chặn, đẩy lùi những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ và đấu tranh, phản bác quan điểm sai trái, thù địch bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, giữ vững và tăng cường sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng đối với Quân đội. Từ đó, giúp cho mọi quân nhân, trong đó có sĩ quan cấp phân đội tích cực, chủ động đấu tranh phòng, chống âm mưu, thủ đoạn, hoạt động chống phá của các thế lực thù địch; bảo đảm bí mật, an toàn cho mọi hoạt động, hiệu quả công tác quản lý tình hình chính trị nội bộ của đơn vị. Kịp thời phát hiện, xử lý các vi phạm, làm trong sạch nội bộ, tạo động lực phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội.

Việc quản lý, đánh giá đúng đắn và chính xác quan hệ xã hội giúp cho người lãnh đạo, chỉ huy, quản lý trực tiếp phát hiện những hành động lệch lạc, vi phạm pháp luật Nhà nước, kỷ luật quân đội, quy định đơn vị của từng sĩ quan cấp phân đội. Từ đó, có biện pháp phòng, chống kịp thời, hiệu quả, tránh gây xáo trộn, mất ổn định tình hình đơn vị: “Giữ vững ổn định cán bộ phân đội, nhất là số cán bộ trung đội, đại đội và cán bộ chuyên môn ở các ngành còn đang thiếu... Đến nay, về cơ bản đội ngũ cán bộ đủ theo biên chế, chất lượng được nâng lên” (Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam, 2024: 30). Đặc biệt, ở các đơn vị cơ sở thường có nhiều biến động, đột xuất về nhiệm vụ và sự thay đổi về tổ chức, biên chế, cường độ lao động quân sự cao, đòi hỏi lớn về trí lực, thể lực. Việc quản lý quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội góp phần lan tỏa, phát triển các quan hệ tốt đẹp, lành mạnh; đồng thời, ngăn chặn, đẩy lùi, triệt tiêu các quan hệ tiêu cực, tạo động lực phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội.

Ba là, quản lý quan hệ xã hội góp phần hoàn thiện phẩm chất, nhân cách cao quý “Bộ đội Cụ Hồ”, tạo sức đề kháng, miễn dịch, phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội.

Phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” là một hệ thống chuẩn mực, giá trị nhân cách của người quân nhân cách mạng, được hình thành và phát triển gắn liền với quá trình gần 80 năm xây dựng, chiến đấu, trưởng thành của Quân đội nhân dân Việt Nam. “Bộ đội Cụ Hồ” là danh hiệu cao quý, chứa đựng sự trân trọng, tin yêu của nhân dân dành cho Quân đội, thể hiện chiều sâu lý luận công tác Đảng trong tổ chức lực lượng vũ trang cách mạng. Từ đó, tạo cơ sở để “đội ngũ cán bộ các cấp hầu hết có bản lĩnh chính trị vững vàng, có năng lực lãnh đạo, chỉ huy, quản lý, cơ bản hoàn thành tốt các chức trách, nhiệm vụ được giao” (Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam, 2024: 14). Song song với gìn giữ và phát huy phẩm chất tốt đẹp của “Bộ đội Cụ Hồ”, quản lý quan hệ xã hội góp phần hoàn thiện phẩm chất, nhân cách người quân nhân cách mạng, gắn với kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân, tạo sức đề kháng, miễn dịch, phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội “cá nhân cơ bản tự giác, gương mẫu chấp hành pháp luật Nhà nước, kỷ luật Quân đội” (Bộ Tổng Tham mưu, 2024: 3).

Chính quản lý quan hệ xã hội trực tiếp góp phần làm cho phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” được thể hiện sinh động, đa dạng ở các phương diện, trên mọi hoạt động của sĩ quan cấp phân đội góp phần phòng ngừa, ngăn chặn chủ nghĩa cá nhân, đặc biệt là sự suy thoái về đạo đức. “Bản chất cách mạng, truyền thống vẻ vang của Quân đội được giữ vững và phát huy; phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” tiếp tục tỏa sáng, là điểm tựa tinh thần cho cán bộ, chiến sĩ tu dưỡng, rèn luyện, phấn đấu” (Đảng bộ Quân đội, 2020: 39). Đây là giá trị cốt lõi để xây dựng Quân đội vững mạnh về chính trị, tạo sự đối lập, tương phản, đẩy lùi chủ nghĩa cá nhân. Đó là nguồn sức mạnh nội sinh to lớn, là niềm vinh dự, tự hào và là động lực mạnh mẽ thôi thúc sĩ quan cấp phân đội không ngừng phấn đấu, rèn luyện, để “Quân đội ta trung với Đảng, hiếu với dân, sẵn sàng chiến đấu, hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ

nghĩa xã hội. Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng” (Hồ Chí Minh, 2011: 435).

Bốn là, quản lý quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội góp phần định hướng tư tưởng, thái độ, hành vi tích cực, ngăn chặn có hiệu quả biểu hiện suy thoái đạo đức.

Quản lý quan hệ xã hội tạo động lực tinh thần để sĩ quan cấp phân đội tẩy trừ suy thoái đạo đức, tự hoàn thiện bản thân, chống lại những tác động tiêu cực, đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân. Đạo đức của sĩ quan cấp phân đội là “hệ miễn dịch” trong giải quyết đúng đắn mối quan hệ giữa cống hiến và hưởng thụ, lương tâm và danh dự, trách nhiệm và nghĩa vụ với Đảng, Tổ quốc, Quân đội, tạo ra sức đề kháng trước những tác động tiêu cực từ bên ngoài, động cơ sai trái. Quản lý quan hệ xã hội là điều kiện để sĩ quan cấp phân đội giải quyết đúng các mối quan hệ, chống lại những tác động tiêu cực, cảm dỗ làm tổn hại tình đồng chí, đồng đội, quan hệ quân - dân. Đạo đức của sĩ quan cấp phân đội là luôn chấp hành nghiêm Điều lệnh, điều lệ, giữ gìn 10 lời thề danh dự của quân nhân và 12 điều kỷ luật khi quan hệ với nhân dân. Đó còn phải có lòng yêu thương con người, sống với nhau có tình, có nghĩa, phải luôn nghiêm khắc với bản thân mình nhưng luôn độ lượng, tôn trọng và tìm cách nâng cao phẩm giá con người, khơi dậy ở mỗi người đức tính tốt đẹp và làm cho tính xấu mất dần đi. Báo cáo tình hình chấp hành pháp luật, kỷ luật của toàn quân cho thấy: từ năm 2018 đến năm 2022, tổng số vụ việc và lượt người vi phạm pháp luật, kỷ luật nhìn chung có xu hướng giảm. Trong năm 2022 giảm 83 vụ, 118 lượt người so với năm 2018. Trong đó, số sĩ quan trẻ vi phạm pháp luật, kỷ luật giảm từ 76 người xuống 72 người. Một số vụ việc vi phạm kỷ luật nghiêm trọng giảm rõ rệt (Bộ Tổng Tham mưu Quân đội nhân dân Việt Nam, 2022: 3).

Quản lý quan hệ xã hội là điều kiện cơ bản để sĩ quan cấp phân đội luôn kiên định với con đường binh nghiệp đã chọn, xây dựng đạo đức, lối sống trong sạch, lành mạnh, giản dị, gần gũi quần chúng. Sĩ quan cấp phân đội tiên phong nói phải đi đôi với làm, nói ít làm nhiều. “Tuyệt đại đa số cán bộ, đảng viên trong Đảng bộ Quân đội có phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống tốt, tiên phong trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ; đội ngũ cấp ủy viên, cán bộ chủ trì lãnh đạo, chỉ huy các cấp tự giác, nêu gương tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng; hình ảnh, phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” tiếp tục được giữ vững và làm sâu sắc hơn trong lòng Nhân dân” (Đảng bộ Quân đội, 2020: 14). Do vậy, quản lý quan hệ xã hội giúp cho mỗi việc làm của sĩ quan cấp phân đội đề cao tính tiên phong, gương mẫu của người cán bộ, đảng viên, biết lo cho bộ đội, tập thể trước khi lo cho bản thân, đặt lợi ích của đơn vị lên trên lợi ích của cá nhân, phục tùng sự điều động, phân công của tổ chức, không chọn việc dễ, bỏ việc khó “lấy kết quả trách nhiệm nêu gương là một trong những tiêu chí quan trọng bình xét cán bộ, đề bạt, bổ nhiệm, luân chuyển, khen thưởng cán bộ, đảng viên” (Nguyễn Phú Trọng, 2023: 48).

3. Thực trạng và giải pháp cơ bản tăng cường quản lý quan hệ xã hội góp phần nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội hiện nay

Thời gian qua, quản lý quan hệ xã hội góp phần nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái về đạo đức của sĩ quan cấp phân đội luôn được quan tâm đúng mức, đạt được kết quả rất quan trọng. Về ưu điểm: Cấp ủy, chỉ huy các cấp đã nhận thức đúng đắn, luôn quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo thường xuyên đối với việc quản lý các mối quan hệ của sĩ quan cấp phân đội “Các cơ quan, đơn vị đã quán triệt và triển khai thực hiện nghiêm túc các văn bản quy định của Bộ Quốc phòng về quản lý, giáo dục chấp hành kỷ luật; phòng ngừa, ngăn chặn vi phạm pháp luật và vi phạm kỷ luật Quân đội” (Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam, 2016: 1). Cấp ủy, chỉ huy các cấp đã phát huy tốt vai trò, trách nhiệm của các tổ chức, các lực lượng trong chỉ đạo, hướng dẫn, kiểm tra, xử lý nhanh chóng, triệt để các tình huống nảy sinh trong giải quyết các quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội. Nhiều nội dung, hình thức, biện pháp mới được áp dụng và đạt hiệu quả cao như: thông qua sinh hoạt tự phê bình và phê bình; trong thực hiện

các phong trào Thi đua Quyết thắng, thi đua đột kích của đơn vị... Báo cáo tình hình chấp hành pháp luật, kỷ luật của toàn quân cho thấy: từ năm 2018 đến năm 2023, tổng số vụ việc và lượt người vi phạm pháp luật, kỷ luật nhìn chung có xu hướng giảm. Trong năm 2023 giảm 83 vụ, 118 lượt người so với năm 2018. Trong đó, số sĩ quan cấp phân đội vi phạm pháp luật, kỷ luật giảm từ 76 người xuống 72 người. Một số vụ việc vi phạm kỷ luật nghiêm trọng giảm rõ rệt (Bộ Tổng Tham mưu Quân đội nhân dân Việt Nam, 2023: 8).

Tuy nhiên, bên cạnh những ưu điểm đã đạt được, việc quản lý quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội còn bộc lộ những hạn chế, khuyết điểm nhất định gây ảnh hưởng đến nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái về đạo đức của sĩ quan cấp phân đội như: việc quán triệt và thực hiện các quy định, hướng dẫn của Đảng, Nhà nước, Quân đội, đơn vị về nội dung, hình thức, biện pháp quản lý quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội ở một số đơn vị có thời điểm chưa tốt “Công tác giáo dục, quán triệt quản lý của chỉ huy các cấp ở một số đơn vị chưa chặt chẽ, chưa sát với từng đối tượng” (Bộ Tổng Tham mưu Quân đội nhân dân Việt Nam, 2024: 3); vai trò nêu gương của một số lãnh đạo, chỉ huy chưa cao, ý thức tự giác, tự quản lý của một số sĩ quan cấp phân đội trong thực hiện các quy định, trong giải quyết các mối quan hệ xã hội còn hạn chế “Không nắm chắc chất lượng đội ngũ cán bộ, buông lỏng quản lý, kiểm tra đối với đơn vị, đội ngũ sĩ quan” (Bộ Tổng Tham mưu Quân đội nhân dân Việt Nam, 2022: 4). Kết quả là, một số sĩ quan cấp phân đội có biểu hiện giảm sút ý chí chiến đấu, vi phạm nguyên tắc, kỷ luật của Đảng, của Quân đội, cá nhân chủ nghĩa; vi phạm chuẩn mực đạo đức “Bộ đội Cụ Hồ”...

Những hạn chế, khuyết điểm trên có nhiều nguyên nhân, trong đó, một số cấp ủy, người chỉ huy có thời điểm chưa nhận thức được vị trí, vai trò của quản lý quan hệ xã hội, nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái về đạo đức của sĩ quan cấp phân đội; coi nhẹ công tác lãnh đạo, chỉ đạo trong quản lý quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội; một bộ phận sĩ quan trẻ chưa tích cực, chủ động tự tu dưỡng, rèn luyện, tự phấn đấu; môi trường, điều kiện, cơ chế chính sách đối với sĩ quan cấp phân đội có mặt chưa đáp ứng được. Từ những kết quả đã đạt được, những hạn chế, khuyết điểm và nguyên nhân của những hạn chế, khuyết điểm đòi hỏi cần phải tăng cường quản lý quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới; góp phần nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái về đạo đức của sĩ quan cấp phân đội; hoàn thành tốt chức trách, nhiệm vụ được giao.

Trong tình hình mới, nhiệm vụ xây dựng quân đội, bảo vệ Tổ quốc đặt ra những yêu cầu ngày càng cao, đòi hỏi mỗi sĩ quan cấp phân đội không chỉ ra sức học tập, tu dưỡng, rèn luyện, làm tỏa sáng hình ảnh “Bộ đội Cụ Hồ”, mà còn phải kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân, khắc phục những hạn chế, khuyết điểm để hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Nhằm tăng cường quản lý quan hệ xã hội góp phần nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội hiện nay, cần tập trung thực hiện có hiệu quả một số giải pháp cơ bản sau đây:

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các tổ chức, lực lượng trong quản lý quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội góp phần xây dựng các tổ chức trong đơn vị trong sạch vững mạnh “mẫu mực, tiêu biểu”.

Đối với cấp ủy, tổ chức đảng cấp dưới phải ý thức sâu sắc về vai trò, tính cấp thiết của hoạt động lãnh đạo, quản lý các mối quan hệ sĩ quan cấp phân đội ở đơn vị cơ sở, từ đó đề cao trách nhiệm “tự giác” của tập thể cấp ủy, tổ chức đảng và từng đảng viên; có chủ trương, biện pháp sát hợp với tính chất, nhiệm vụ và đặc điểm tâm lý của từng đối tượng sĩ quan cấp phân đội trong đơn vị: “Tổ chức cơ sở đảng (chi bộ cơ sở, đảng bộ cơ sở) là nền tảng của Đảng, là hạt nhân chính trị ở cơ sở” (Đảng Cộng sản Việt Nam. 2011: 35). Đối với tổ chức chỉ huy, cần nắm vững đặc điểm từng đối tượng quản lý, nắm chắc tình hình đặc điểm, tính cách của từng mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội, có biện pháp tác

động phù hợp, tạo dựng môi trường thuận lợi để sĩ quan cấp phân đội thể hiện tình cảm chan hòa, trung thực, đoàn kết, gắn bó, tương trợ lẫn nhau. Trong quá trình tổ chức thực hiện nhiệm vụ chỉ huy các cấp định kỳ trao đổi, tọa đàm, đối thoại với sĩ quan cấp phân đội để nắm chắc tình hình đơn vị, kịp thời điều chỉnh, bổ sung biện pháp quản lý các mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội một cách có hiệu quả. Đối với các tổ chức khác trong đơn vị như: Đoàn thanh niên phát huy tinh thần dân chủ của đoàn viên đấu tranh phê bình và tự phê bình tích cực cho đảng viên, sĩ quan cấp phân đội, kết hợp dân chủ đối thoại, lắng nghe ý kiến của đoàn viên thanh niên gắn với việc quản lý mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội, kịp thời nắm bắt biểu hiện thiếu lành mạnh trong quan hệ của đoàn viên thanh niên là sĩ quan cấp phân đội để có biện pháp giải quyết kịp thời. Hội đồng quân nhân phát huy tổ chức này vào việc theo dõi, nắm chắc tình hình mọi mặt về nhận thức, chính trị, tư tưởng, phẩm chất, đạo đức, lối sống và hiệu quả công việc của sĩ quan cấp phân đội, phản ánh với các cấp ủy, người chỉ huy; nghiên cứu xem xét và đề xuất chủ trương, biện pháp quản lý mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội đáp ứng yêu cầu thực tiễn đặt ra. Nâng cao chất lượng giáo dục chính trị, tư tưởng góp phần phát huy vai trò, trách nhiệm lãnh đạo, chỉ huy của cấp ủy, tổ chức đảng các cấp trong duy trì nền nếp, nắm và quản lý tư tưởng, kỷ luật của cán bộ, nhân viên, chiến sĩ thuộc quyền, bảo vệ chính trị nội bộ.

Chú trọng giáo dục cho sĩ quan cấp phân đội hiểu sâu, nắm chắc mối quan hệ giữa việc “phát huy phẩm chất Bộ đội Cụ Hồ” và nhiệm vụ “chống chủ nghĩa cá nhân”. “Tăng cường giáo dục cho cán bộ, đảng viên và quần chúng nâng cao nhận thức, quán triệt, thực hiện nghiêm 10 lời thề danh dự, 12 điều kỷ luật khi quan hệ với nhân dân và chức trách quân nhân” (Quân ủy Trung ương, 2021: 4). Mỗi cấp ủy viên, cán bộ chủ trì cần chủ động, tích cực tự học tập, nghiên cứu, tìm tòi để nâng cao nhận thức, hiểu rõ những kiến thức lý luận cơ bản về quản lý các mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội gắn với chức năng, nhiệm vụ, tổ chức quản lý, chỉ huy bộ đội. Hiểu rõ trách nhiệm và quyền hạn của mình, tự trang bị những kiến thức và kinh nghiệm cần thiết về quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội, về nội dung, hình thức, phương pháp, phương tiện quản lý các mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội: “Phát huy vai trò tiên phong gương mẫu và trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên theo phương châm “trên làm gương mẫu mực, dưới tích cực làm theo” (Đảng bộ Quân đội, 2020: 41). Thường xuyên giáo dục, nâng cao nhận thức, trách nhiệm, trình độ cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là đội ngũ cán bộ trực tiếp chỉ huy, quản lý. Cấp ủy, tổ chức đảng cần đánh giá đúng nhận thức, trách nhiệm, năng lực của từng cá nhân để từ đó đưa vào nội dung giáo dục chính trị, tư tưởng theo định kỳ.

Hai là, hoàn thiện nội dung, thường xuyên vận dụng linh hoạt, sáng tạo các hình thức, biện pháp quản lý quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội góp phần giữ vững ổn định nội bộ.

Nội dung quản lý phải sát với đặc điểm quá trình hình thành, phát triển các mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội gắn với việc thực hiện nhiệm vụ và môi trường sống, học tập và làm việc. Để quản lý đạt hiệu quả cao, cấp ủy, tổ chức đảng khi phân tích, đánh giá các mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội cần kết luận chính xác, làm rõ nguyên nhân và chiều hướng phát triển của các mối quan hệ. Trong đó, chú trọng các biện pháp quản lý trực tiếp như: thông qua hoạt động hàng ngày của quân nhân; thông qua giao ban, các buổi sinh hoạt, đối thoại dân chủ, trao đổi, phát huy vai trò của Hội đồng quân nhân, trò chuyện với quân nhân và nghe họ báo cáo, phản ánh các mối quan hệ, trực tiếp kiểm tra, giám sát các mối quan hệ xã hội của quân nhân... Trong đó, coi trọng quản lý mục đích, động cơ, thái độ và hành vi ứng xử trong giải quyết các mối quan hệ và quản lý tính chất, mức độ và những tác động của từng mối quan hệ đến nhận thức, tư tưởng và hành vi của sĩ quan cấp phân đội trong quá trình thực hiện nhiệm vụ. Sĩ quan cấp phân đội cần phải có nội dung quản lý phù hợp với từng giai đoạn, từng hoạt động, nắm và quản lý chặt chẽ

mối liên hệ với gia đình, người thân, kịp thời phát hiện mâu thuẫn, vướng mắc, những biểu hiện quan hệ thiếu lành mạnh, kịp thời ngăn chặn, khắc phục những tác động, làm ảnh hưởng đến quá trình thực hiện nhiệm vụ của sĩ quan cấp phân đội.

Bên cạnh đó, cần thường xuyên vận dụng linh hoạt các hình thức, biện pháp quản lý trực tiếp với quản lý gián tiếp như: kết hợp phân tích, đánh giá kết quả giải quyết các mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội thông qua hồ sơ, sổ sách, các tài khoản mạng xã hội, từ người thân, gia đình, bạn bè, đồng chí, đồng đội; thông qua các báo cáo, phản ánh của các tổ chức, các lực lượng trong và ngoài đơn vị, thông qua lấy phiếu tín nhiệm đề bạt, bổ nhiệm, khen thưởng; thông qua nhận và giải quyết đơn thư tố cáo, khiếu nại và thông qua sĩ quan cấp phân đội tự khai, bổ sung lý lịch định kỳ hàng năm. Nắm và dự báo chiều hướng phát triển các mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội, xác định các chủ trương, biện pháp giải quyết, xử lý các tình huống nảy sinh mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội: tập trung vào những sĩ quan cấp phân đội có mối quan hệ xã hội phức tạp, điều kiện, hoàn cảnh gia đình khó khăn, những sĩ quan cấp phân đội công tác xa, lẻ đơn vị khó quản lý, những sĩ quan cấp phân đội có biểu hiện về sức khỏe và tâm lý để dự báo: “những quân nhân có mối quan hệ phức tạp, điều kiện, hoàn cảnh gia đình khó khăn, có vấn đề về tâm lý, sức khỏe (trầm cảm, hoang tưởng, tâm lý yếu, bệnh nan y bệnh điều trị dài ngày) có chiều hướng tư tưởng chưa thực sự tích cực, trách nhiệm hạn chế, cá biệt, vi phạm pháp luật, kỷ luật” (Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam, 2022: 5).

Ba là, duy trì nghiêm điều lệnh, điều lệ của quân đội, chế độ, quy định của đơn vị; phối hợp chặt chẽ giữa gia đình, địa phương và đơn vị trong quản lý quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội góp phần hoàn thiện phẩm chất, nhân cách cao quý “Bộ đội Cụ Hồ”.

Cấp ủy, chỉ huy, cơ quan chức năng và đội ngũ cán bộ các cấp cần duy trì nghiêm điều lệnh, điều lệ của quân đội, các chế độ, quy định của đơn vị, gắn với xây dựng nền nếp chính quy, rèn luyện kỷ luật, xây dựng môi trường văn hóa, bầu không khí dân chủ trong đơn vị, đội ngũ cán bộ chủ trì, cán bộ lãnh đạo, chỉ huy các cấp cần đề cao trách nhiệm cá nhân duy trì nghiêm điều lệnh, điều lệ của quân đội, các chế độ, quy định ở đơn vị thuộc quyền. Trong quá trình thực hiện cần tránh dập khuôn, máy móc làm cho mối quan hệ giữa các sĩ quan cấp phân đội bị “quan liêu hóa”, “hành chính hóa”, “quân sự hóa” một cách khiên cưỡng, thậm chí làm cho tình đồng chí, đồng đội, cấp trên cấp dưới, giữa cán bộ với chiến sỹ cũng như các quan hệ tình cảm giữa các sĩ quan cấp phân đội trở nên xa cách, lạnh nhạt. Cần tránh tình trạng dễ dãi, giản đơn, tùy tiện trong duy trì và chấp hành điều lệnh, điều lệ của quân đội, các chế độ, quy định của đơn vị dẫn đến ý thức chấp hành điều lệnh, điều lệ, các chế độ quy định ở một số sĩ quan cấp phân đội không nghiêm, ảnh hưởng đến lễ tiết, tác phong sĩ quan cấp phân đội, đến chất lượng xây dựng chính quy của đơn vị.

Trong quản lý sĩ quan cấp phân đội, việc tìm hiểu, xem xét các mối quan hệ xã hội cần được coi trọng đúng mức: “Tăng cường các biện pháp quản lý chặt chẽ các mối quan hệ xã hội của quân nhân” (Đảng bộ Quân đội, 2020: 58). Đặc biệt, thông qua ý kiến, dư luận của nhân dân để tìm hiểu, nắm vững các mối quan hệ của sĩ quan cấp phân đội trong đơn vị, kịp thời phân loại chính xác từng mối quan hệ, có biện pháp xử lý phù hợp để quan hệ tốt đẹp, ngăn chặn những tác động tiêu cực.

Bốn là, xây dựng môi trường đơn vị dân chủ kỷ luật, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần và chính sửa, bổ sung chính sách đối với sĩ quan cấp phân đội và hậu phương sĩ quan cấp phân đội góp phần nâng cao chất lượng thực hiện nhiệm vụ đơn vị.

Tích cực triển khai đồng bộ các chủ trương, biện pháp xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện gắn với xây dựng môi trường văn hoá chính quy trong đơn vị: “Chú trọng xây dựng môi trường văn hóa quân sự lành mạnh, chủ động đấu tranh phòng, chống các tác động tiêu cực và văn hóa xấu độc” (Đảng bộ Quân đội, 2020: 58). Đồng thời, kết hợp chặt chẽ công

tác xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện với xây dựng chính quy, môi trường văn hoá, tạo môi trường lành mạnh, ổn định trong tập thể sĩ quan cấp phân đội, nâng cao khả năng tự bảo vệ trong môi tập thể và mỗi sĩ quan cấp phân đội. “Xây dựng và thực hiện các chuẩn mực văn hóa trong lãnh đạo, quản lý. Chủ trọng xây dựng môi trường văn hóa công sở lành mạnh, dân chủ, đoàn kết, nhân văn; đẩy lùi bệnh quan liêu, bè phái, mất đoàn kết, chủ nghĩa cơ hội và thực dụng” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1: 144). Toàn đơn vị là tập thể vững mạnh, thống nhất ý chí và hành động, có nhiều điểm sáng văn hoá là nhân tố quan trọng, góp phần đẩy lùi các tiêu cực tác động vào sĩ quan cấp phân đội, vào đơn vị; phòng chống có hiệu quả các hành vi vi phạm kỷ luật, pháp luật.

Tiếp tục đổi mới tiền lương của sĩ quan cấp phân đội đang hướng tới tiền lương theo chức vụ nghiên cứu mức độ chênh lệch tiền lương, phụ cấp giữa các chức vụ phù hợp, hướng tới người lao động trực tiếp, thực hiện nguyên tắc phân phối theo lao động; cân tính đến phụ cấp khu vực, thời gian công tác để đảm bảo công bằng cho sĩ quan cấp phân đội “tiếp tục nghiên cứu, hoàn thiện bảng lương mới và đề xuất chế độ phụ cấp đặc thù đối với lực lượng vũ trang” (Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam, 2023: 11). Xây dựng cho sĩ quan cấp phân đội bản lĩnh chính trị vững vàng, tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc, với Nhân dân. Đối với hậu phương quân đội chăm lo đời sống hậu phương gia đình sĩ quan cấp phân đội, nhất là vùng biên giới, biên đảo, vùng dân tộc thiểu số “thường xuyên kịp thời hỗ trợ, thăm hỏi, động viên gia đình sĩ quan làm nhiệm vụ đặc thù, làm nhiệm vụ ở địa bàn khó khăn, vùng sâu, vùng xa, biên giới, hải đảo, quốc tế và những trường hợp có hoàn cảnh gia đình đặc biệt khó khăn” (Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam, 2023: 14). Qua đó, đã giúp cho đội ngũ này yên tâm tư tưởng, ổn định cuộc sống và nêu cao trách nhiệm trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ được giao.

Năm là, phát huy tính tích cực tự giác chấp hành sự quản lý của đơn vị và tự quản lý, rèn luyện của mỗi sĩ quan cấp phân đội góp phần định hướng tư tưởng, thái độ, hành vi tích cực, ngăn chặn có hiệu quả hành vi tiêu cực.

Tăng cường giáo dục, tuyên truyền nâng cao nhận thức của sĩ quan cấp phân đội về pháp luật, điều lệnh, các quy định của quân đội, đơn vị nhằm duy trì chấp hành điều lệnh, điều lệ và các quy định về quan hệ của sĩ quan cấp phân đội, hạn chế đến mức thấp nhất hiện tượng vi phạm pháp luật, kỷ luật; nâng cao bản lĩnh chính trị, tạo sự thống nhất ý chí và hành động, hoàn thành thắng lợi mọi nhiệm vụ được giao. Bồi dưỡng nâng cao nhận thức chính trị, phẩm chất đạo đức, lối sống, tác phong người quân nhân cách mạng, xác định tốt nhiệm vụ, yên tâm công tác, rèn luyện để phục vụ lâu dài trong quân đội; coi trọng công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật, điều lệnh, điều lệ và các quy định về quan hệ xã của sĩ quan cấp phân đội trong đơn vị; tăng cường giáo dục cho mọi đảng viên, cán bộ, chiến sĩ thấy rõ lợi ích của việc học tập, tìm hiểu nâng cao kiến thức pháp luật, không chỉ giúp cho sĩ quan cấp phân đội và mỗi đơn vị hoàn thành tốt nhiệm vụ, mà còn hạn chế được tình trạng vi phạm pháp luật Nhà nước, kỷ luật quân đội, góp phần hoàn thiện phẩm chất, nhân cách sĩ quan cấp phân đội. Chú trọng cổ vũ, động viên, nhân rộng gương điển hình tiên tiến, người tốt, việc tốt trong giữ gìn, phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”. Chú trọng tiến hành kiểm tra đánh giá thực chất tình hình, kết quả thực hiện các kết luận, chỉ thị, quy định về xây dựng chính quy, chấp hành pháp luật, kỷ luật của cơ quan, đơn vị và việc phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”, chống chủ nghĩa cá nhân.

Đẩy mạnh giáo dục truyền thống, nâng cao lòng tự hào, ý chí phấn đấu, rèn luyện, tu dưỡng của sĩ quan cấp phân đội, tinh thần đoàn kết, gắn bó cùng nhau thực hiện tốt nhiệm vụ được giao. Thường xuyên quán triệt, giáo dục, động viên thực hiện những lời thề danh dự và những điều kỷ luật khi quan hệ với Nhân dân, những quy định cụ thể của đơn vị và

khi quan hệ với Nhân dân và người nước ngoài. Duy trì thực hiện chế độ báo cáo, thực hiện tốt quy chế trong huấn luyện, chấp hành nghiêm thời gian làm việc, học tập, công tác, duy trì đúng chế độ trong ngày và chế độ trong tuần. Phát huy tính tự giác chấp hành sự quản lý của đơn vị và tự quản lý của sĩ quan cấp phân đội. Mỗi sĩ quan cấp phân đội phải tự giác ghép mình vào tổ chức, gắn bó với đơn vị, quán triệt và chấp hành nghiêm chỉ thị, nghị quyết, mệnh lệnh cấp trên, gương mẫu về đạo đức, lối sống, chấp hành nghiêm pháp luật Nhà nước, kỷ luật quân đội.

4. Kết luận

Quản lý quân nhân nói chung, các mối quan hệ xã hội của quân nhân nói riêng, là nội dung quan trọng để giữ vững và phát huy truyền thống, bản chất “Bộ đội Cụ Hồ”. Để tăng cường quản lý quan hệ xã hội góp phần nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan cấp phân đội hiện nay cần bảo đảm sự lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy, chỉ huy các cấp. Đặc biệt, cần biến quá trình giáo dục, quản lý thành quá trình tự quản lý các mối quan hệ xã hội của sĩ quan cấp phân đội. Qua đó, mỗi sĩ quan cấp phân đội sẽ hình thành thói quen sống, làm việc và các mối quan hệ xã hội tốt đẹp; không ngừng hoàn thiện nhân cách, phẩm chất người quân nhân cách mạng, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới.

Tài liệu tham khảo

Bộ Tổng Tham mưu Quân đội nhân dân Việt Nam. (2022a). *Báo cáo tình hình chấp hành pháp luật, kỷ luật của toàn quân*.

Bộ Tổng Tham mưu Quân đội nhân dân Việt Nam. (2022b). *Thông báo tình hình chấp hành kỷ luật toàn quân phục vụ Hội nghị quân chính năm 2022*.

Bộ Tổng Tham mưu Quân đội nhân dân Việt Nam. (2023a). *Chỉ thị Về việc nâng cao chất lượng xây dựng chính quy, quản lý kỷ luật trong toàn quân*.

Bộ Tổng Tham mưu Quân đội nhân dân Việt Nam. (2023b). *Báo cáo tình hình chấp hành pháp luật, kỷ luật của toàn quân*.

Bộ Tổng Tham mưu Quân đội nhân dân Việt Nam. (2024). *Thông báo tình hình chấp hành kỷ luật toàn quân quý I năm 2024*.

Đảng Cộng sản Việt Nam. (2011). *Điều lệ Đảng Cộng sản Việt Nam*.

Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. t.1. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Hồ Chí Minh toàn tập. (2011). t.14. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Quân ủy Trung ương. (2021). *Nghị quyết số 847-NQ/QUTW ngày 28/12/2021 về “Phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”, kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân trong tình hình mới”*.

Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam. (2016). *Về việc tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo, ngăn chặn tình trạng vay nợ không có khả năng thanh toán; sử dụng sai quy định giấy tờ tùy thân do Quân đội cấp năm 2016*.

Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam. (2020). *Tài liệu nghiên cứu, học tập, quán triệt Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Quân đội lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020-2025*. Nxb. Quân đội nhân dân.

Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam. (2022). *Về ban hành Quy chế công tác quản lý tư tưởng quân nhân; nắm và định hướng dư luận trong Quân đội nhân dân Việt Nam*.

Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam. (2023). *Tờ trình về việc đề xuất chủ trương, giải pháp hỗ trợ giải quyết chính sách, ổn định hậu phương sĩ quan, quân nhân chuyên nghiệp, công chức quốc phòng, công nhân và viên chức quốc phòng trong tình hình mới*.

Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam. (2024). *Báo cáo tổng kết công tác đảng, công tác chính trị năm 2023, phương hướng nhiệm vụ năm 2024*.